

Diakoniens fremtid

**Foredrag av biskop Skard på Menighetspleienes landsmøte,
Tønsberg 10.—13. sept. Gjenngett etter et lydbåndopptak**

Det er ingen grunn til her å dvele ved ordet diakoni. Vi vet alle sammen at det betyr tjeneste, og det er ingen ting i veien for å se hele kirken gjerning undet synspunktet diakoni. Jesus selv sa engang: Jeg står som en diakon iblant dere, og det burde hele kirken kunne si. Imidlertid har ordet i århundredenes løp fått mer og mer den spesielle betydning av praktisk kjærlighetsarbeid, eller ved den latinske betegnelse for praktisk — caritativ — det er det samme ord som kjærlighet forøvrig — innsats for nesten. Og at oppgaven herunder i forholdenes medfør har fått litt av en slagside eller ensidighet i retning av sykepleie, det er en sak for seg. La det bare være nevnt, men prinsipielt gjelder diakoni både kropp og sjel like avgjort som den kristne frelse gjelder kropp og sjel og det kristne evighetshåp ikke er tro på en slags spiritistisk åndetilværelse, men er oppstandelse. Diakoni gjelder prinsipielt kropp og sjel i alle, nær sagt, opptenkelige former av nød. La det ihvertfall være sagt.

Da var det to ting jeg ville få understreke. Vi lever som bekjent i et samfunn som i høy grad har mobilisert for sosialhjelp, sikringstiltak og trygder og alt det der. Vi vet om det og er meget glad for det, så meget mer som denne samvittighetsvekkelse i det offentlige — høyst betimelig — den er jo i høy grad å se som frukt av mange århundrers kristelig påvirkning i vårt samfunn. Det ble så godt sagt i Den svenske riksdag av formannen for svensk tømmer og fløterforbund. Han sa at kristendommen er grunnlaget for hele vår sosiale forsorg. Det vil altså si at det vi kaller Velferdsstaten er ikke noe naturlig eller selvfølgelig produkt av den såkalte kulturutvikling, som innfinner seg automatisk når en når høyt nok. Men den forutsetter en bevisst kristelig diakoni, som altså allerede av den grunn blir akkurat like aktuell i dag som den har vært det til alle tider. Diakonien kan få ny form og fasong under de skiftende tider. Det blir ikke det samme i en moderne humanitets — la oss være glad så lenge den varer — humanitetsatmosfære som i et hedensk despoti, det er klart, men i sitt vesen er og blir den seg selv lik og like uoppgivelig, enten den praktiseres i år 60 etter Kristus eller i året 1960.

Dernest vil jeg få minne om at denne erkjennelse av diakoniens nødvendighet, den har uttrykkelig basis i gjeldende norsk lov, slik dette er publisert i den siste norske kirkerett av 1953. Det er så viktig at jeg, selv om alle vel vet det, vil få lov til dvele ved det et par minutter. Den statlige part i statskirkeordningen har ikke sagt til kirken: dere kan rigge ned dette her, dere kan slutte med den diakonale innsats. Vi har våre sosialekspertter og mentalhygienikere. De skal overta det der — det har Staten ikke sagt. Det har det norske storting ikke sagt. Selv om man kan diskutere hvor langt enkelte av lovbestemmelsene bærer rent rettslig sett på en del punkter, så er det, for å gå over til det mer konkrete, fullkomment klart at f. eks. menighetsrådene, for å begynne med dem, at de har klar lovs plikt — de skal, som det står, lovens § 23, de skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene og — nota bene — herunder som en integrerende del alt som kan gjøres både til avhjelp av legemlig og åndelig nød. Denne praktisk karitative oppgaven er altså plantet midt inn i norsk lov, og diakonien — også som sjelesørge-

risk aksjon — er direkte plasert som en primær oppgave for en menighet gjennom dens lovfestede organ. Et menighetsråd som altså ikke tar opp den diakonale oppgaven, er rett og slett skyldig i pliktforsømmelse og bør tilsnakkes deretter. Det er et offentlig organ med en tillagt myndighet, en tilkjent kompetanse, et påbyrdet ansvar, eller hva man vil si, som gjelder ethvert behov, enten det i første rekke melder seg for det legemlige eller det sjelelige. Et menighetsråd f. eks. bygger hus for en brannlidt familie. Det er grei diakoni i medhold av norsk lov. Et menighetsråd går inn og støtter opp om Kristelig familierådgivning etc. Eller drar omsorg for å samle ungdommen om gode formål — det er lovens formulering — gjør det altså i henhold til klar paragraf i norsk lov. Staten har ikke sagt alt det der kan dere spare dere for. Vi skal greie det. Vi har kyndige folk. Vi behøver ikke dere lenger. Den har ikke sagt det. Men det er tvert imot fiksert i gjeldende lov at dette er en kirkens oppgave også, som vi regner med at den tar opp. I dette arbeid kan selvfølgelig menighetsrådet trekke inn skikkede krefter også utenfor sin egen krets og f. eks. oppnevne et utvalg for diakoni. Jeg tenker nå på § 21, hvor dette står med klare ord. Det er et slikt diakoniutvalg som bispedømmerådernes lovfestede fellesmøte i 1959 — det såkalte kirkelige storting — vår høyeste lovfestede representasjon, det er et fritt diakoniutvalg som der er kalt diakonat. Ordet menighetspleie er naturligvis i og for seg akkurat like bra, men det er noe rart med ordet diakonat. Det har nå etter min mening iallfall langt på vei en hundre års tradisjon bl. a. i Bergen som her mest er gått i spissen, — det går tilbake til NT's eget språk, og det skulle glede meg om det vant innpass, slik som altså fellesmøtet åpenbart mente det. Det er på en måte med og strammer opp hele bildet. Hva diakonat er, det vet man. Såvidt jeg har hørt så har den rekonstruerte eller nye innsats for menighetspleie på Voss knesatt ordet diakonat. Det er visst store greier de har fått til der.

En menighet har et menighetsråd, og et menighetsråd bør og skal ha et diakonat — dvs. et utvalg av menn og kvinner for diakoni, som er en nødvendig funksjon av menighetens liv. Når man allerede på forhånd er så heldig å ha en menighetspleie som er effektiv, er det altså ingenting som skal avvikles og erstattes med noe nytt. På ingen måte. Det som det nevnte fellesmøte i 1959 tenkte seg, var nærmest at man burde prøve å la det komme til en godkjenning fra menighetsrådets side, som det offentlige organ, en godkjenning av en allerede effektiv, eksisterende menighetspleie, eller, hvor man ikke hadde en slik menighetspleie, at man der kunne la den oppnevne ved menighetsrådet eller la den velge på menighetens årsmøte. Her er mange ordninger som kan være like bra. Hovedsaken er at den klare menighetsmessige forankring av diakonien blir helt åpenbar, dette at diakoni ikke er en interesse som noen har, det er ikke en hobby, men det er kirken som rett og slett trekker pusten, den lever. Det hører til. Ikke minst vil diakoniens folk i snevrere forstand være lykkelige over at deres arbeid får markert denne menighetsmessige basis snarest mulig, og denne forankring i gjeldende lov som jeg hermed har nevnt, er naturligvis en overmåte viktig ting. Staten har ikke erklært seg selvhjulpen når det gjelder nøden, og vi behøver ikke pent å løfte på hatten og be om tillatelse til å gjøre en innsats. Det er gjeldende norsk lov.

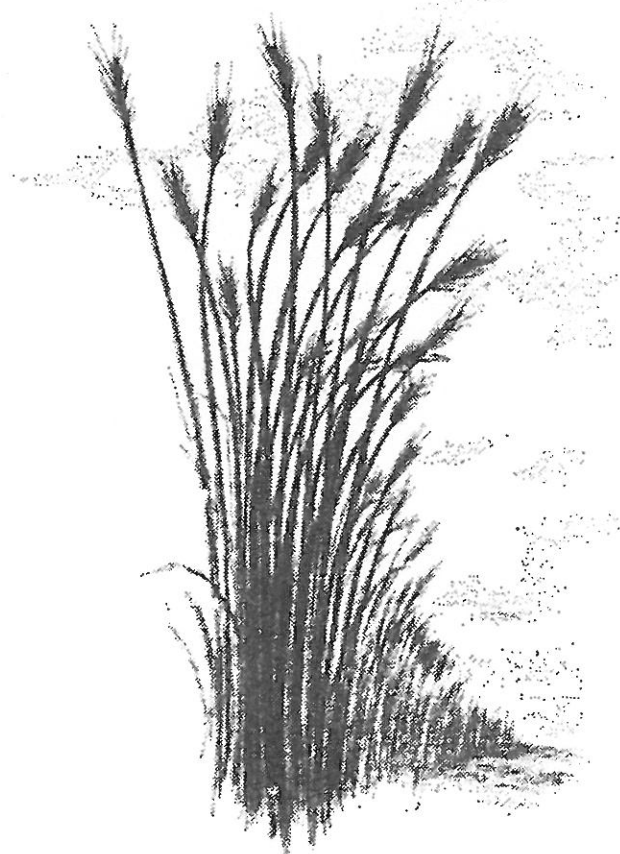
Når det gjelder diakoniens fremtid, som altså dette foredraget skulle hete, så blir derfor det viktigste av alt at det bedrøvelig store antall menigheter som i dag faktisk ikke har noe som med rette kan kalles en menighetspleie, tross landsforbundets uhyre prisverdige innsats gjennom femten år, at de går i seg selv og begynner på en ny måte og sørger for at det blir fremskaffet en effektiv menighetspleie, diakonat, som altså på den ene side har klar kristelig profil, og på den annen side like selvsagt er villig til alt saklig samarbeid med alt godt arbeid som gjøres. Samarbeid — det ligger forresten i selve begrepet tjeneste at det er samarbeidsvillighet, og jeg tenker her ikke

minst på den hærskere av alldeles utrolig selvforglemmende og selvoppofrende kvinner, som på det ene område etter det annet har satt inn i en nestekjærlighetstjeneste som kunne beskjemme oss noen hver, og hvorav sikkert ikke rent få er kommet inn på visse spor, bl. a. fordi kirken simpelthen ikke hadde en diakonitjeneste å gi dem plass og arbeid i. Den virksomhet som her drives i dag og som forhåpentlig skal intensiveres nå, den bør etter det samme fellesmøtevedtak av 1959 — jeg nevner den lille tingen — sende inn årlig melding til vedkommende bispedømmeråd, for dermed å markere tilhørigheten til også den videre kirkelige enhet eller bispedømme.

Også når det gjelder denne tilknytning oppad så har vi klare ord i kirke-loven. Vi har § 49, hvor det heter: Bispedømmerådet skal medvirke til at der i menighetene blir innarbeidet og utviklet diakonater. Der kommer altså ordet med i selve lovens tekst. Og likeså, fortsetter det nevnte fellesmøtevedtak i fjor, likeså bør også bispedømmerådene for denne oppgaves skyld også da oppnevne særskilte diakoniutvalg for bispedømmet, som menigheten har det for lokalmenigheten, og slike diakoniutvalg for bispedømmet er oppnevnt i alle bispedømmer. Her i Tunsberg består det f. eks. av en diakon, en diakonisse og en prest med suppleanter. Her har det altså igjen et etter norsk lov overordnet organ, bispedømmerådet, som etter henstilling fra vårt kirkelige storting instituerer et bispedømmediakonater, som altså spenner over 30—50—80 menigheter, prestegjeld, eller hvor mange det måtte være. Et bispedømmediakonater, som ikke skal være der for å kommandere og dirigere, men — som det sto i loven — for å medvirke, dvs. støtte, hjelpe, tilskynde, samordne etc. Jeg har lov å si på vegne av mitt eget bispedømmeråd at det øyeblikk vi er trygge for at det er fri bane her, da vil vi sette inn også økonomisk alt vi makter og en ordentlig propagandapågang i våre menigheter for at der skal det altså bli bedre enn det er. Det er vårt ønske.

Og endelig nevner jeg under dette punkt at det er karakteristisk for det alvor hvormed hele denne sak er lagt opp i lovverket, at bispedømmerådet uttrykkelig har fått myndighet til — som det står — å bestemme at de eller de diakonale stillinger eller verv blir så å si konfirmert som ordnet menighetstjeneste. Og at biskopen i så fall har fullmakt til å utferdige et regulært kallsbrev for den som innehar slik stilling eller slikt hverv.

(Forts.)

Fløst

*For Han lot sin regn gå frem,
Sæden svulme i sitt gjem,
For Han kalte opp av muld
Gyllen grøde underfull.*

*Pris Ham for hver låve fylt,
For hver signing uforskyldt,
Mest for brød til evig gavn,
Livets brød i Jesu navn.*

(L. Rev. 806, 2-3.)